

CIRCARIA LOTHARINGIAE

Praeter Flandriam longe minorem, circaria haec absque dubio erat florentissima omnium intra fines Galliae modernae. Se extendebat a diocesi Remensi, ab aquilone, super Metensem, Tullensem, Viridunensem usque ad Lingonensem ad meridiem. Politice divisa erat haec regio in varia territoria, ad Sacrum Romanum Imperium generatim spectantia, ut ducatus Bar et Lorraine, episcopatus Viridunensis et Metensis¹⁾. Pauca tantum monasteria ab initio erant ditionis gallicae. Propterea evolutio huius circariae reliquis in Gallia sitis aliquatenus differt.

Ordo introductus est in has orientales partes Galliae a Simone duce Lotharingiae (1126, Ste. Marie-au-Bois) qui Sancto Norberto erat familiaris. Exinde principes et nobiles regionis aemulati sunt augendo fundationes pro Ordine per triginta annos. E Lotharingia, Ordo tunc propagatus est in terras longinquas, ut in Graeciam, in Italiam et in Hungariam. Omnia coenobia erant duplicia; parthenones post annum 1140 generatim sunt translati²⁾, et saeculo sequenti extincti praeter Crécy (quod periit circa an. 1300), et Belle Tanche (videtur desiisse inter an. 1360 et 1404). Crécy non est ortum e monasterio duplici, sed tamquam asceterium iam formatum Ordini se subdidit, quod in Gallia erat rarissimum. Justemont adhuc habuit sorores donatas in actu suppressionis.

¹⁾ In monasteriis in diocesi Metensi sitis, elementum germanicum semper erat notabile. Annis 1871/1918 et 1940/44 haec regio spectavit ad Germaniam, ideo pars bibliographiae ad has domus attinentis, teutonico sermone est redacta.

²⁾ Collocati sunt generatim nequaquam procul, sed quadrante vel „ictu lapidis“ distantes, ergo potius iuxta abbatiam. Ad distinguenda haec asceteria ab abbacia matre, data sunt eis nomina ut „Grangia, Silva, Cella, Domus Dominarum“. Quae omnia censemur esse accidentalia, et insuper confusionis praestitisse occasionem. Ergo relinquimus methodum abbatis HUGO, inserentis ea hisce sub denominationibus, et adducimus ea immediate post abbatiam matrem, nisi forte loca eorum habuerint antiquitus nomina propria. In Bonfays, parthenon videtur semper mansisse abbaciae adnexus.

In ortu et progressu circariae maximam partem, et quidem singularem omnino habuit canonia St. Pierremont prope Metas. Fundata an. 1096 pro canonicis O. S. A., saeculo sequenti, cum Ordo Praemonstratensis adhuc habebatur tamquam ramus Canonicorum Regularium O. S. A. potius quam ut Ordo sui juris, abbatia Petrimontana, zelo ac vigore fervens, verum centrum est facta pro diffusione vitae et normae canonicae. Varias communitates tum eremitarum, tum clericorum, eam adierunt, ut communionem Ordinis ac Regulae efflagitarent; ita probabiliter Riéval, et certe Belval, Justemont, Metz Ste. Croix, Septfontaines et Freisdorf. Quae cum omnes ab ipsis abbatibus Petrimontis statim vel mox normis Praemonstratensium fuerint adductae, patet ipsam canoniam Petrimontanam pariter illis adhaesisse, etsi non definitive et quasi fluctuante, inter annos 1130 et 1175. A Petromonte postulatur abbas in canoniam Praemonstratensium et vice versa, continuus est mutuus transitus fratrum, donec St. Pierremont definitive selegit normam canonicorum Ord. Sti. Augustini inter an. 1154 et 75³⁾.

Duas ex abbatibus huius circariae antea fuerant Ord. Sti. Benedicti (Estival et Verdun). In regione saec. XVI iam ad Galliam pertinente, commenda statim coepit saevire, praesertim in Belval, Flabémont, Mureau, Riéval et Verdun. Abbatia Virdunensis, ditissima omnium, quae iam saec. XV data est a Papis in commendam, saec. XVI habuit commendatariorum optimum, scilicet Nicolaum Psaume, unum ex viris praestantissimis Ordinis illius temporis. In ipso ducatu Lotharingiae, commenda tandem introducta est per Stanislaum regem Poloniae ibi regnantem, anno 1740, quo obtinuit breve a Benedicto PP. XIV⁴⁾. Canoniam L'Étanche, Pont-a-Mousson, Metz Ste. Croix et Salival numquam fuerunt sub commenda. Anno 1590, abbatia Stae. Crucis Metensis supprimitur a rege Galliae, an. 1747 celebris canonia Stivagiensis, decus circariae, post longa litigia unitur sedi Tullensi. Inter viros praeclaros, quos genuit haec circaria, praeter dictum Psalmaeum eminent Carolus L. Hugo, abbas Stivagiensis et historiographus Ordinis, et Servatius de Lairuelz, abbas Stae. Mariae in Nemore, qui fundavit Congregationem Antiqui Rigoris. Quae reformatio, efficax simul ac Capiti Ordinis fidelis, large se diffudit in Gallia, in decursu saeculi XVII tota nostra circaria se ei adiunxit. Usque ad ultimam aggregationem huiusmodi, scilicet Septemfontium an. 1675, „Lotharingi non reformati“ a Capitulo Generali ad-

³⁾ Vide infra apud abbatias St. Annalis et St. Pierremont.

⁴⁾ Abbatia Mussipontana vigore huius brevis a commenda mansit exempta. Tamen Stanislaus hac de re non curans, nominavit ibi commendatarium — licet regularem anno 1762, et exulare coactus est abbas legitimus.

dicebantur Circariae „Burgundiae et Campaniae“, quae vario sub nomine canonicas communi observantiae Ordinis in Gallia orientali fideles, est complexa. Suppressio monasteriorum in parte orientali non est peracta an. 1790, ut ceteroquin in Gallia, sed anno sequenti. — Congregationi Antiqui Rigoris dedicamus infra caput speciale sub sequenti.

Abbatiae Circ. Lotharingiae generatim saec. XVIII splendida erexerunt nova aedificia, in venusto stylo huic regioni proprio, secus in Gallia minus usitato ac evoluto. Sed pro dolor, insania revolutionis, praesertim vero incuria saec. XIX maiorem partem evertit. Supersunt ecclesia et totum monasterium in Pont-a-Mousson et in l'Etanche, ambo tamen combusta in bellis 1914 et 1944, sed hactenus unum, modestum scilicet Stagnum, restructum est. In Ste.-Marie-au-Bois et in Etival subsistunt pretiosa residua medii aevi, pulchra ecclesia Stivagii (s. XII) est unica ecclesia abbatialis circariae, quae cultui adhuc inservit. Pulchrae et amplae aedes claustrales videntur in Verdun, Jandeures, et Rengéval; minores, et partim collapsae in Septfontaines et in Jovilliers. Prioratus Benoitevaux subsistit integer. De reliquis coenobiis utriusque sexus supersunt pauca rudera tantum vel nulla.

VISITATORES ET VICARII GENERALES CIRCARIAE
LOTHARINGIAE (ACG Laon, HUGO)

Abb. Sti. Pauli Virdun... 1399, 1446, 1455	Idem cum abbate de Mureau... 1510—14
Abb. Cuissiacensis... 1498	Dns. Praemonstratensis 1515—31
Idem, et Salinae Vallis... 1499	Abb. Laudunensis... 1532—38
Abb. Cuissiac... 1500	Abb. Jovillarensis... 1543
Dnus. Praemonstr. et abb. Laudunen. 1501	Abb. Stae. Mariae in Nemore 1558/65
Dns. Praem. cum aliquo praelato: 1502	Abb. Salinaevallis 1588/92
Abb. Cuissy et Justemont... 1503	Abb. Stae. Mariae in Nem. 1600
Abb. Cuissy... 1504	Dom. Praemonstratensis 1619
Abb. St. Jean d'Amiens et Auxerre 1505	Abb. de Jovilliers 1622
Abb. Justemont... 1506, 1508/09	Abb. de Jandeures 1624
Idem et abb. Metensis... 1507	(de cetero vide apud Burgundiam in Supplemento)

ARCHIVALIA ET FONTES NONDUM PUBLICATI,

hanc CIRCARIAM TANGENTES praeter ea, quae supra iam notavimus.

- Annales Canonici et Candidi Ordinis Praemonstratensis* (initio saec. XVII). MS ex Lotharingia, quam circariam praecipue tractat, 295 pp., quondam Philipps Middlehill MS 8269, nunc apud W. Foyle, Beeleigh Abbey, Maldon (Essex).
- Cat. Actes Ferry TV *Catalogue des Actes de Ferry IU, duc de Lorraine 1312/29*. MS Arch. Dép. Meurthe & Moselle, Nancy, elaboravit J. BRIDOT.
- Cat. Actes Thiebaut II *Catalogue des Actes de Thiébaut II, duc de Lorraine 1303/12* item elabor. A. M. MARIONNET.
- Obs. Séc. Ph. FERRY, *Observations séculaires*, MS 4 voll saec. XIX, quorum 3 sunt combusta in BMun Metz an. 1944, ubi tamen asservantur copiae (MS 859/60).
- Notes sur les Abbayes du Barrois* (MS 1230 BMun Rouen).

BIBLIOGRAPHIA :

Confer primo vol. II 452 sq., supra pp. 7, et infra p. 130.

FONTES :

- E. DELCAMBRE, *Inventaire sommaire des Archives Départementales antérieures à 1790: B Lettres patentes des Ducs de Lorraine et de Bar*, 4 voll. Nancy 1949/53.
- H. F. BUFFET, *Archives Départementales de la Meuse, Répertoire Numérique de la Série H*, Bar-le-Duc 1942.
- DRIHV L. DUHAMEL et alii; *Documents rares ou inédits de l'histoire des Vosges*, 11 voll. Epinal 1868 sq.
- E. DUVERNOY, *Catalogue des Actes des ducs de Lorraine de 1048/1139 et de 1176 a 1220*, Nancy 1915.
- CACB M. GROSDIDIER de MATONS, *Catalogue des actes des Comtes de Bar 1022/1239*, Paris 1922.
- A. LESORT, *Chroniques et chartes de l'Abbaye de St. Mihiel*. Paris 1909.
- P. MARICHAL, *Cartulaire de l'Evêché de Metz*, 2 voll. Paris 1906/08.
- L. Le MERCIER DE MORIERE, *Catalogue des actes de Mathieu II, duc de Lorraine 1230/51*, Nancy 1893.
- J. De PANGE, *Catalogue des actes de Ferry III, duc de Lorraine 1251/1303*, Paris 1930.
- E. PERRIN, *Catalogue des actes de Franchise de la Lorraine, antérieures à 1350*, Metz s. d.

- Ch. p. A. PHILIPPE, *Les chartes parties des archives départementales des Vosges*, (BCTH. 1921, 153/209).
- VULothr H. SAUERLAND, *Vatikanische Urkunden und Regesten zur Geschichte Lothringens*, 2 voll. Metz 1901/05.
K. WICHMANN, *Metzer Bannrollen*, 4 voll. Metz 1912.

L I T T E R A T U R A :

- A. AIMOND, *Le 8e centenaire de l'Ordre de Prémontré et du diocèse de Verdun* (Sem. Relig. Verdun 1920).
- Inscr. A. BENOIT, *Les anciennes inscriptions des abbayes de l'Ordre de Prémontré situées dans le dép. des Vosges* (BSPHilomVosg XVIII, 1892/93, 61/95).
C. CONSTANTIN, *L'évêché du dép. de la Meurthe de 1791 à 1802* (MSAr Lorraine LXXII, 1934).
A. GAIN, *Liste des émigrés, déportés et condamnés pour cause révolutionnaire du dép. de la Moselle*, 6 voll. Metz 1925/32.
K. KRAUS, *Kunst und Alterthum in Lothringen*, Strassburg 1889.
H. REINERS u. W. EWALD, *Kunstdenkmäler zwischen Maas und Mosel*, München 1921.
- Sc. Lorr. E. Des ROBERT, *Tableau systématique des sceaux de Lorraine, des Pays rhénans et autres, du Trésor des Chartes de Lorraine et des séries anciennes, des archives de Meurthe et Moselle*, Bade 1952.
- Reichsland *Das Reichsland Elsaß-Lothringen*, 3 Bde. Strassburg 1898/1903.
- Revol. *La Révolution dans les Vosges*, Epinal 1904 sv.
- Vosges
- (Generalia vide: LEPAGE PDToul 86/89, et *Journ. SArLorraine* 1874 138/43.)

B E L L E T A N C H E B. M. V.

Bellum Stagnum. — Belétang, Beltange, Belle Stainche, -tange, -Stanche.

Com. de Borny, in suburbio civitatis Metensis, in eadem dioecesi. Dép. de la Moselle.

Parthenon, qui videtur esse ortus una cum abbatia Salinaevallis, a qua dependebat. Historia huius asceterii, quod diutius aliis extitit, parum est nota; et insuper apud probatos nostros auctores confusioni cui dam videtur esse obnoxia. Si traditio domestica Salinaevallis est fidedigna, hanc canoniam nempe iam esse fundatam circa annum 1140, probabiliter condita est tamquam monasterium duplex, et ideo Bellum Stagnum inde oriri potuit currente saec. XII per translationem sororum.

Si autem Salina Vallis fundata est versus annum 1157 tantum, parthenon, qui anno 1172 prima vice memoratur, probabilius ab initio fuit separatus. Bellum Stagnum occurrit in omni catalogo recentiori: A: B. St., Filia Praemonstrati⁵⁾ — W: B. St. moniales, filia Salinevallis — T: B. St. — P: B. St. prope Metas, filia Saline Vallis. Quod demonstrat asceterium adhuc extitisse saec. XIV, omnibus fere reliquis in Gallia iam suppressis. Subiectio paternitati archicoenobii elevationem monialium ad gradum „sororum cantantium“ reddit probabilem. Sed etiam chartis patet, annis 1304 et 1360 adhuc ibi fuisse moniales⁶⁾. Asceterium possedit ecclesiam incorporatam in Lezey, quae post „annihilationem“ illius transiit ad Salival⁷⁾. Hugo aperte confundit Bellum Stagnum cum Bello Rivo (Bérup), de quo vide infra sub dubiis, et ubi probabilius numquam fuerunt moniales. Belle Tanche videtur esse derelicta anno 1404, et versa in beneficium simplex Salinaevallis. Quod, saeculo sequenti solo aequatum, anno 1552, cum interea tamquam curia fuisset instauratum, a Salina Valle traditum est monasterio Coelestinorum Metensium, ea sub conditione, ut fratres eius clerici possent hospitari apud illos, si ordinationis causa adirent Metam. Quae mutatio an. 1614, et iterum an. 1632 per bullas pontificias ad irritum facta, tamen mansit in vigore. Subsistit capella gothica, pertinens ad novitium Congregationis Sororum Sti. Vincentii.

Archivalia: Arch. Dép. Meurthe-et-Moselle H 1240 — Arch. Dép. Moselle H 4523/28 (docum. an. 1267/1486), J 831.

Litteratura: HUGO I 301 — WAEFELGHEM 33 — *Dict. Top. Moselle* 19 — DORVAUX *Pouillé* cf. ind. 791 — *Reichsland Elsass-Lothr.* III 70 — VIVILLE II 39 — WICHMANN (cf. Metz) III 588, 591.

BELVAL B. M. V.

Bella Vallis; — in Dueleto, Pulchra Vallis (antea: Aurea Vallis). — Belle-, Bele-, Belvaul, -val, -vaux. Belval-enDuelet, -en Diolet, -Dyolet, -Dieullet, B. en-Argonne, B.-Bois-les-Dames. — Vitetur confusio cum Bellevaux (Circ. Arvernicae) etcum multis aliis coenobiis huius nominis.

Amoene sita prope Buzancy versus aquilonem, arr. Vouziers, Dép. des Ardennes, Dioc. Reims (1801—21 Metz).

⁵⁾ Manus eiusdem scriptoris verba „Filia Praemonstrati“ iterum delevit. Assertio Lairuelii p. 394: „B. St. praepositura prope Metas, Salinae Vallis, vel ut alii volunt, Sti. Pauli Virdunensis filia“ caret omni probatione.

⁶⁾ DORVAUX 9 n, et FERRY *Obs. Séc.* II 200. Apud DORVAUX occurrit tamquam abbatia, quod videtur esse error.

⁷⁾ Arch. Dép. Metz H 1225.

Abbatia insignis. Fundata est inter annos 1120 et 30 ab Adalberone Episcopo Virdunensi pro canonicis O. S. A ex Pierremont, qui statim vel mox amplexi sunt normam Praemonstratensem⁸⁾. Primus abbas moniales, una cum canonicis advolatas, collocavit in Bois-des-Dames, locum quadrante distantem, de quo infra suo loco. Bella Vallis stetit sub paternitate archicoenobii, et genuit filias sequentes: Septfontaines-en-Bassigny, L'Etanche, Flabémont, forte etiam Kalavryta (Circ. Graeciae). Abbatiae Stae. Crucis Metensis et Justimontis diu subfuerunt paternitati Bellaevallis. Parochiae incorporatae: Fossé, Fontenilles, Vaudieulet, Nouart, Tailly, Longwé-la-Croix, et prioratus: Crécy (primitus parthenon) et St. Etienne-à-Arnes, de quibus vide infra suo loco. Sub Balduino de Beaumont, abbate sancto et provido († 1348) optime floruit canonica, quae fuit „charroyable“, quatenus scilicet debuit praebere regi belligeranti carrum quatuor rotis praeditum⁹⁾. Permulti canonici Bellaevallis postulati sunt alibi in abbates. Bellavallis, cuius thesaurus reliquiarum fuit celeberrimus, erat ergastulum regium et Ordinis pro tota provincia Lotharingiae. Anno 1533, et definitive an. 1607 fit commenda. Nihilominus floruit, praesertim cum fuit aggregata Congregationi Antiqui Rigoris anno 1622, in qua pertinuit ad Circ. Franciae. Ambae mensae coniunctae valebant 14000 Libr. an. 1711; separatio peracta est sub abbate Boucher († 1607). Annis 1593 et 1636 exspoliata et devastata est. Habuit refugium cum capella in Stenay, quod vendidit saec. XVII. Status personalis: 1622: 2 DD, 3 cler. 4 nov.; 1768: 19 DD, 1790: item 18, qui omnes praeter unum praestiterunt iuramentum constitutionis. Eodem anno suppressa est canonica. Destructio ecclesiae coepit anno 1819, fuerat longitudinis 50 metrorum, altitudinis 10. Superest aedes conventualis saec. XVII, satis elegans, in bello 1914/18 deleta, nuper restaurata in stabulum bovium. Exstant etiam residuae quaedam aedes saec. XIII, cum parte claustrum, dormitorii et capituli. Stalla chori et ornamenta ecclesiae (saec. XVIII) nunc sunt in ecclesia de Grandpré.

Archivalia: perierunt fere integra. Registrum an. 1613 (489 pp) in Arch. Dép. Ardennes, Mézières G 672. Ibidem H 490, et Q 526 (1 fasc.) — Ibid. J 31

⁸⁾ Annus foundationis 1133, generatim traditus, probabilis est annus aggregationis definitivae ad Ord. Praem. Charta enim anni 1133, ab HUGO I pr. cciij designata tamquam charta foundationis, aperte est mera confirmatio foundationis antea peractae. Propter influxum, quem exercuit in ortum canonicae Justimontis, fundatio Bellaevallis, tamquam filiae Petrimontis, anno 1124 debet esse anterior. Secundum traditionem non satis probatam, Bellavallis est condita in loco pervetusti sanctuarii pagani (cf. R. GRAFFIN, *Les fouilles de Belval*, Charleville 1893).

⁹⁾ LALORE in *Rev. Champ. Brie* XVI (1889) 245.

(D. GUELLIOT, vide vol. II 357) — Arch. Dép. Calvados H 18 — Arch. Rethel, Monaco T 412 (doc. an. 1572) — BMun Charleville: MS 9280 *Catalogus Librorum Bibl. S. Mariae Bellaevallensis an. 1741*. Ibidem asservantur 83 MSS mediaevalia ex Belval, liturgica et biblica, perpulchre scripta.

Fontes et Litteratura: HUGO I 253, pr. 203/16 — IDEM SAM II 542, 543, 545/51; *Ep. Gerv.* 86 (Cod. Rawl. 73) — WAEFELGHEM 30 — *Cat. Fact* IV 559b — *CatMSSBDép* XXXVIII, 448, V cf. ind. — CHEVALIER 363 — COTTINEAU 338, 2101, 3309 — DHGE VII 964 — DOUET d'ARCQ ISAN 8150, 8533 — *Gall. Chr.* N. IX 322 — GOOVAERTS III 11 — GOSSET 248 — HUBERT 449/50 — ISAD *Ardennes* IV (1888) p. 175 — ISAD *Orne* H cf. ind. 26 — JAFFE 7929, 8805 — LAUER I 62, 309 — LECESTRE 48 — LONGNON *Pouillés* VI 32/34, 42, 44, 58, 709 — IDEM *DocChBr* cf. ind. II 589, III 482 — MARLOT 871/75 — MEYRAC 667/68 — MOLINIER nr. 201 — PICOT 397 — POTTHAST 1264 — *Reg. Alexander IU* 649 — *Reg. Ben. XII* 7016 — *Reg. Hon. IU* 1294 — Des ROBERT *Sc. Lorr.* Nr 8182/83 — ROBERT *Temp. Cl. Reims* xxix — STEIN nr. 438 — VALVEKENS *Chap. Gen. Despruets* cf. ind. — VARIN cf. ind. 77 — VINCENT cf. ind. 475 — D. GANNERON, *Centuries au Pays des Essuens (1640)* publ. P. LAURENT Paris 1894, cf. ind. p. 604 — R. GRAFFIN, *Jacques Testu, abbé de Belval (RH Ardennaise VIII, 1901, 5/62)* — IDEM, *Souvenirs archéologiques de l'Abbaye de B.* (Ibid. II, 1895, 5; 13) — O. GUELLIOT, *Accord passé en 1252 entre le curé de Longwé et les paroissiens*, (*Nouv. R. Champ. Brie XII, 1934, 25/28*) — J. HUBERT, *Mélanges d'Histoire Ardennaise*, Charleville 1876, pp. 95/108 — H. MANCEAU, *Belval-en-Dieulet (L'Automobilisme Ardennais, Mars/Avril 1951, pp. 17/24)* — A. MEYRAC, *Légende dorée des Ardennes*, Reims 1908; 177/87 — J. REJALOT, *Les derniers jours de l'abbaye de B.* (*Anal. Praem.* II, 1926, 190/210; IV, 1928, 414/21).

Series abbatum (GUELLIOT, HUGO)

Radulphus OSA? 1133	Balduinus 1179 ¹⁰⁾
Philippus 1137/40 dein abbas Stagni	Vivianus 1183/88 ¹¹⁾
Theodoricus 1140 res.	Balduinus 1190 ¹²⁾
Philippus 1145/60 dein abb. Praemonstrati	Drogo 1195/99
Joannes 1160/62	Nicolaus 1209
Theodoricus 1170/71	Joannes 1211
Emilius 1174/77	Odo 1214/18
	Goscelo 1225

¹⁰⁾ Gallia Chr. loco eius habet Bernardum.

¹¹⁾ Arch. Dép. Nancy H 1087. Forte antea fuerat abbas in Justemont.

¹²⁾ Gallia Chr. loco eius habet Dominicum.

Joannes 1240	Pontius Dufer † 1503 ¹⁹⁾
Theodoricus? 1241? ¹³⁾	Joannes Collard 1503—33 res.
W(ilhelmus?) 1257 ¹⁴⁾	Joannes du Sart 1533—45
Simon 1260	Nicolaus de Joyeuse 1545—87
Gosselinus 1262/66 ¹⁵⁾	Antonius de Joyeuse 1587—93 res. ²⁰⁾
Jacobus (de Wimpy?) 1273/81 res. simul abbas de Bucilly	Gilmer 1593—
Joannes 1286/1300	Thomas Boucher 1601—10 simul abbas in Thenailles, antea in Longwé ²¹⁾
Joannes de Loignies 1303/16 res.	Franc. Anton. de Joyeuse 1610—23
Balduinus de Beaumont 1316—48	Renatus Lud. de Figueumont 1623—54
Jacobus de Beaumont 13..	Petrus Bertier 1654/55 res.
Richardus de Mallevault ¹⁶⁾	Claudius de Joyeuse 1655—62
Joannes de Villemont 13..	Jacobus Testu 1662—1705 ²²⁾
Joannes de Rauconade 1377/1414	Franc. Carbonnet de Canisy 1706—24
Joannes de Buzancy 1414	Claudius Thouvenin 1724—43
Joannes Maubert 14.. ¹⁷⁾	Guido de Hillerin 1743—67
Jacobus d'Amoisy 1423 ¹⁸⁾	N. Tonneguy Duchastel 1767—78
Joannes de Damousy † 1442	Jos. Franc. de Matide 1778—90
Henricus de Cesse 1443—79	Inseri nequeunt.: (GUELLIOT)
Ponsardus Ostelles 1479	Emilius 12..
Reinerius (electus) ante 1490	Philippus 12..
Vivianus 1490	Nicolaus Huard 14..
Ponsardus Ferry 1490/97	Simon 14..

¹³⁾ HUGO affirmat, GUELLIOT dubitat.

¹⁴⁾ HUGO nescit.

¹⁵⁾ LONGNON *DocChBr* 146. — HUGO nescit.

¹⁶⁾ Videtur fuisse antea abbas in Flabémont, ca. 1330/42, dein in Metz Ste. Croix 1344/46. In Bellavalle regnavit probabiliter post annum 1348.

¹⁷⁾ HUGO nescit, loco eius habet pro anno 1417 Ponsardum Ferry, qui ponendus est in fine saeculi, secundum GUELLIOT. Iste habet insuper, absque dato, Joannem de Wimpy inter Joannem Maubert et J. de Daumousey. Videtur tamen esse confusio cum successore aut cum praedecessore.

¹⁸⁾ Des ROBERT nr. 8183. Forte est idem qui sequens.

¹⁹⁾ Ita GUELLIOT. — HUGO: 1490—1504.

²⁰⁾ Com. M. de SARS (Urcel) putat hunc abbatem esse ponendum inter annos 1593/1607. (Communicatio privata)

²¹⁾ Item: 1607/22.

²²⁾ GUELLIOT: 1657—1706.

BENOITEVAUX B. M. V.

Benedicta Vallis.

Antea vocatum Martinhan, Com. de Rambluzin, arr. de Verdun, in eadem dioecesi, Dép. de la Meuse. Vitetur confusio cum variis aliis coenobiis huius nominis (vide COTTINEAU).

Prioratus abbatae Stagni. Iam circa annum 1180 ibi est eremus et curia dictae abbatae. Cum peregrinatio ad imaginem miraculosam B. M. V. in diem cresceret, erigitur anno 1670 in parochiam ad nutum abbatis, mensae conventuali adnexam. Exponuntur ibi abhinc aliqui canonici. Decreto Capituli Generalis an. 1717 segregatur a Stagno et erigitur in prioratum sui juris Congregationis Antiqui Rigoris, instigante D. Daguessau, Regni Franciae cancellario. Quod vero machinationibus abbatum Circariae, nomine Ducis Lotharingiae, ad irritum est factum, sicut et novum tentamen an. 1754. An. 1790 suppressus, facta est parochia saecularis, peregrinatio adhuc floret. An. 1851 sacerdos quidam erexit in aedibus, quae una cum ecclesia subsistunt omnes, canoniam O. S. A., ad restaurandam Congregationem Sti. Petri Fourier, sed non obtinuit sanctionem ecclesiasticam et iterum est exstincta fundatio.

Archivalia: vide L'Etanche.

Litteratura: item. Specialia: BUFFET 20 — COTTINEAU 347 — DHGE VIII 274 — Ch. AIMOND, *Notre Dame de B.*, Benoitevaux 1937 (cum fusa bibliographia) — E. THIRIET, *N. D. de B.*, Paris 1906, 2a ed. ibid. 1925 — *Journ. SAr Lorraine* 1884: 27/33,73/75, 95 — *MSArLorraine* 1883: 336/69 — Amplam litteraturam devotionalem omittimus.

BOIS-DES-DAMES

Silva Dominarum. Non longe a Belval, de quo vide supra.

Parthenon ortus per translationem sororum Bellaevallensium circa annum 1137. Probabiliter communitas mox unita est asceterio Crécy, de quo vide infra suo loco.

HUGO I 264, II 817 — *Gallia Chr.* IX 100.

BONFAYS B. M. V.

Bonum Fagetum, Bona Fagus, Bonifagium. — Boin-, Bon-, Bomfai, -fail, -faill, -faix, -faiz, -fay, -fayl, -fays, -fayt, -fagit, -ffahi, -ffaux, ffay, -fey, -fey. Pronuntiatum Bonfé-i.

In valle remota et nemorosa prope Mirecourt versus austrum, cant. de Dompaire, dioc. de Toul, nunc St. Dié, Dep. des Vosges.

Abbatia fundata an. 1145 a Gulielmo d'Archies, domino de Bernay. Filia de Flabémont. Monasterium duplex usque ad annum circiter 1180. Confirmationes pontificiae an. 1147, 1162 et 1236. Ecclesiae incorporatae et administratae: St. Baslemont, Monthureux-le-Sec, St. Vallier. Canoniam semper erat modica, praesertim a prima devastatione sua 1439. Versus annum 1500 iterum deletur. Reditus ambarum mensarum initio saec. XVIII: 2911 Libr., an. 1789 mensa abbatialis sola: 2000 Libr. Annis 1539/89 et 1749/90 commenda. An. 1635 aggregatur Congregationi Antiqui Rigoris. 1698: 5, 1768: 7 religiosi. Anno 1790, in actu suppressionis 5 canonici et unus conversus. Nunc est praedium, in quo unus alterve murus probabiliter est de aedibus monasterii saec. XVIII.

Archivalia: Arch. Dép. Vosges, Epinal, XVI H 1/37 (continent cartularium saec. XVIII). Sér. Q: 4Q25, 9Q4, 9Q10 — Arch. Dép. Nancy H 1086, 1275; B 292, 647, 1902, 1935 5447, 5514, 5604, G 1327 — *Cat. Actes Thiébaud* ibid. cf. ind. — Arch. Calvados H 18 — BN Paris Coll. de Lorraine vol. 281, et 720 — Dr. LIEGEOIS scripsit historiam abbatiae circa annum 1920, nondum publicatam (cf. *MAcStanislas* 1919/20 xlv)

Fontes et Litteratura: HUGO I 379, pr. 307/18 — WAEFELGHEM 39 — BENOIT *Inscr.* 62/65 — CALMET *Hist. Lorr.* II 28, Not. I 141 — CHEVALIER 441 — COTTINEAU 420 — DARAS 47 — DELCAMBRE I 198, IV 212 — DELISLE *Roul.* 434 — DHGE IX 855 — *Dict. Top. Vosges* 53 — DURIVAL II 160 — *Form. Pr.* nr. 96 — *Gall. Chr.* N XIII 1149/52 — ISAD *Meurthe et Moselle* H I 116 — ISAD *Vosges* G cf. ind.; H II xiv/xv, 102/34 — JAFFE 9191, 14 567, 14 475 — LAUER I 309, 435 — LECESTRE 48 — LEPAGE *PD Toul* 185 — LONGNON *Pouillés* V 315 — MARTIN *HDToul* I 246, II 116, 221 — MIGNE PL t. 180, c. 1307; t. 201 c. 1094 — PICART II 182 — PHILIPPE *Ch. p.* cf. ind. — POTTHAST 10 441 — *Reg. Ben.* XII 5427 — *Reg. Hon.* IV 3257 — Des ROBERT *Sc. Lorr.* 8184/87 — STEIN 515 — LIEGEOIS/F. CLASQUIN, *Essai de reconstruction de l'Abbaye de B. et de ses dépendances*, Epinal 1908 (cf. *Revol. Vosges* I, 1907/08, 191) — M. C. IDOUX, *Guillaume d'Archies, fondateur de Bonfays*, (*BSArLorraine* 1910, 193/208).

Series abbatum (Nisi aliter notetur, sec. ISAD Vosges H II xiv)

Guntherus 1145/55	Cono 1231/36
Ascelinus 1155/ca. 1175	Nicolaus de Ville 1236/38
Gardericus ca. 1175	Thiebaldus 1247
Wiardus 1 ^o 1181—98	Herbertus 1268/76
Ymerus 1198	Aubertus 1277/87
Wiardus 2 ^o 1219—ca. 1230	Simon 1287—1324 res.

Monasticon Praemonstratense, Editio Prima, Tomus III, 1956

Jacobus 1326/27 ²³)	Stephanus de Martoy 1539—62 dein abbas in Flabémont
Joannes 1330/32	Nicolaus Precheur 1562—77 aemulus: Hector de Ligniville
Gerardus 1332/41	Joannes Gentilhomme 1577—89
Theobaldus 1344/47	Georgius de Mitry OSB, coadj. 1581 abbas 1589—1617
Ludovicus 1360/78	Christophorus de Mitry coadj. 1617 abbas 1617—53
Petrus des Rochers 1379—ca. 82	Joann. Damascenus Périn 1653—67 res.
Ulricus de Neufchateau 1390	Godefridus Mouron 1667—98
Hugo ca. 1393 ²⁴)	Arnoldus Simon 1698—1721
Dominicus de Velotte 1394—1439	Felix Malcuit 1721—26
Desiderius Legrand 1439—50	Antonius Varnier 1726—49
Gulielmus de Remoncourt 1450—57	N. Le Bègue de Nonsard 1749—53 (cf. Flabémont)
Nicolaus Magnien 1457—80	Joannes des Tournelles 1753—62 (Stanislaus?) Miaskowski 1762—67 cf. Rengéval
Gerardus Raulin ante 1487—90	Nicolaus de Tournet 1767—84
Joannes de Cortesiis 1490—98	Joannes Simonnet des Tournelles 1784—90
Stephanus Morizot 1498—1501	
Joannes Morizot 1501—05	
Nicolaus Rouyer 1505—23	
Nicolaus de Breux 1523—26	
Theodoricus Deschaux 1526—39	

